

Zmíněná činnost spočívá v tom, že dotčený komisař zajde si do bytu mladého provinilce a otázkami kladenými jemu (nebude-li ve vazbě), jeho rodičům a ostatním lidem domácím i vlastním pohledem na poměry v domácnosti a pod. nabude potřebných informací, které budou začasťe dávány s tendencí a někdy, zev jednáni s lidmi, kteří budou mnohdy snad nedůvěřiví, jistých schopností vyzvídacích a objektivnosti v posuzování a oceňování informací, které budou začasťe dávány s tendencí a někdy, zejména budou-li podávány ženami, doprovázenými nářkem a slzami.

Návrh prof. Kallaba pokládáme za velmi šťastný. Na jedné straně nalezne veliký sociální úkol řadu zdatných — doufáme aspoň — pracovníků, na druhé pak bude zmíněná činnost v jistém smyslu školou pro naše vysokoškolské studenty. Nelze si totiž zapírati, že největší část mladistvých provinilců bude se rekrutovati z nižších a nejnižších vrstev lidu a tu chci poukázati na to, že život a poměry těchto vrstev jsou naši mladé inteligenci stále ještě velmi neznámy. Přes to, že myslí a cítí silně sociálně, přece ve svých úvahách sociálních je příliš theoretická a zabývá se stále ještě více abstrakcemi a preparáty, než skutečností. Tak sám pojem sociální bída je takovým schematem dále neanalyzovaným, pojmem v prvé řadě národohospodářským, znamenajícím nedostatek hmotných statků číselně vyjádřitelný. A tu často se přehlíží, že mnohdy a mnohde problém nespočívá v tom, že tu statků není, nýbrž především v tom, že tu není schopnosti statků rádně užívatí. Ptáme se sice po tom, co lidé, o něž nám jde, jedí, jak bydlí a pod., ale zpravidla nejsme zvědaví na to, jak tito lidé miltují, jak ctí své rodiče, jaké jsou jejich pojmy o kráse atd. Snad proto, abychom si problém nekomplikovali, ale ve skutečnosti to vše je nutno bráti do počtu při úvahách o řešení problému. A tyto všechny komponenty v jejich souvislosti možno poznati, myslím, přímým nahlédnutím a to zejména tam, kde konkrétní trestní čin nás nutí pátratí po všech svých příčinách a podmínkách.

To je, myslím, pro nás, vysokoškolské studenty a zejména právníky, kteří chtějí býti budoucími organisátory a zákonodárci, velmi závažný, třebaž že poněkud zistný důvod proto, abychom se námětu prof. Kallaba chopili co nejčileji.

Z P R Á V Y.

Za »otcem československého studentstva«. Nenahraditelnou ztrátu utrpělo veškero studentstvo úmrtím nadšeného svého příznivce, šlechtěného prof. Dra J. U. J a r n í k a. Není důležitější studentské instituce, s níž by jeho jméno nebylo úzce spíato, není podniku, jemuž by byl své podpory odepřel. Neznal únavy, nedbal svého pozeňuaného věku ve snaze, umožnití každému schopnému členu národa nejvyšší vzdělání bez ohledu na jeho hmotné postavení. Vděčné studentstvo, které doprovodilo jej tyto dny na jeho poslední cestě, zachová svému »otci« nehyncucí paměť. Stejně tak mladá generace právnícká sdružená ve »Všehrdu« vždy bude s vděčností vzpomínati jeho srdečného zájmu o všechna její snažení.

J. K.

Námět k úvaze. V čís. 6.—7. roč. I. »Všehrdu« ve článku »Praktická cvičení na naší fakultě« autor —ban navrhuje zavést praktická cvičení na práv. fakultě na př. z oboru justice a mimo jiné poukazuje k tomu, jak snadno při zkoušce memoroval celou kapitolu o porotách, jimž byl několikrát přítomen. Tuto zkušenost autorovu mohou jen potvrditi a za jeho návrh je přimlouvati.

Poněvadž však až dosud nebylo možno tato praktická cvičení uskutečniti jednak asi z nedostatku učitelských sil jednak asi pro nedostatek finančních prostředků, bylo by snad výhodné vypomoci kolegům praktickými příručkami, z nichž by si vytvořili obraz na př. o postupu trest. řízení u různých soudních instancí. *)

Sluší všimnouti se článku Michaela Temple-ho: Anglická justice, přeloženého Drem Jar. Kopalem a uveřejněného v III. ročníku Soudcovských listů v č. 3, 4 a 5. Na počátku autor píše: »Zdá se mi, že jediný způsob, jak lze se podjati tohoto úkolu — (totiž vytknouti hlavní zásady angl. justice, jež dle slov autorových liší se tak dalekosáhle od zásad přijatých jinými civilisovanými národy, že jest velmi nesnadno, aby jim cizinec porozuměl a téměř stejně nesnadno vyložití je v rámci skutečného článku) — s jakousi nadějí na úspěch, jest ten, sledujeme-li osobu obviněnou od okamžiku, kdy strážník ji zatkl, do konečného výjevu, kdy porota vynáší rozsudek.« Pak rozděluje svůj článek ve dva oddíly nadepsané: I. Ochrana obviněného a II. Zločin a přečin, ukazuje názorně postup trest. řízení před angl. soudy.

Věta svrchu uvedená vztahuje se ve jmenovaném článku speciálně na zásady angl. justice, ale domnívám se, že uskutečnění takové příručky jak shora jsem podotkl, usnadnilo by značnou měrou pochopení studia přednášek a zákona.

Tím ovšem nechci říci, že by taková příručka měla nahrazovati studium povinných přednášek universitních a míti za následek zanedbávání studia zákonníků, nýbrž byla by pouze doplněním studia a pomůckou k objasnění přednášek vyličením konkrétního případu. Hk.

Peiskerovy názory o starých Slovanech. V téže »Státovědecké společnosti«, kde před dvěma roky vystoupil prof. Peisker se svou novou teorií o životě starých Slovanů, měli jsme příležitost vyslechnouti nyní její úplné odsouzení. Promluvil o ní s hlediska filologického prof. Janko v přednášce, konané 12. listopadu 1922 a pokládáme za vhodné povšimnouti si pádných důvodů, jež zde pečlivě proti Peiskerovi byly sneseny.

Prof. Janko přihlédl nejprve ke starším Peiskrovým názorům, obsaženým v jeho »Forschungen zur Sozial- und Wirtschaftsgeschichte der Slawen«. Peisker v nich na základě etymologie různých slov (mléko, skot, tvaroh, župan a j.) dovozuje pravěké slovanské otročení Turkotatarům a Germánům a vysvětluje tím dnešní naši povahu málo sebevědomou otročivou a poddajnou. Poukazem na nové objevy jazykozpytu vysvětluje prof. Janko, že filologicky naprosto nedají se odůvodniti styky Slovanů s Germány v prehistorii a že nelze proto, než charakterisovati vývoje Peiskrovy jakožto fantastickou hypotesu.

Na to obrací se k poslednímu spisku Peiskrovy, nazvanému »Kdo byli naši předkové, co jsme po nich v sobě z dědili«, jenž jest otiskem jeho přednášky, proslovené 4. června 1920 ve »Státov. spol.«. Prof. Janko zdůrazňuje, že každý badatel, jenuž by se zřítila stavba o dvojí střídající se porobě, hleděl by své mínění případně upravit; Peisker však toho nečiní, nýbrž zamítá jazykozpyt a staví svoji teorii na jinou basi. Vychází totiž od dnešní anarchistické slovanské povahy jakožto daného faktu a vyvozuje z ní stav v minulosti; svou metodu nazývá etnickou biologii, která, vycházejíc ze známého dneška jakožto důsledku včerejška, vysvětluje příčiny důsledkem. Myslí tedy, že mu dnešní poměry české, ruské, jihoslovanské, polské a p. stačí k tomu, aby z nich dedukoval život starých Slovanů. Při tom ale nepozoruje, že i zde operuje důvody liguistickými a hlavně že jest apriorně zaujat fixní ideou o odvěké slovanské porobě.

*) Viz čl. »Prosemináře na naší fakultě«, a odpověď prof. Dr. Hermanna-Otavského v II. roč. »Všehrdu«. (Pozn. red.)

Viděti jest to hned tam, kde stanovi sídla starých Slovanů. Proto, že jména slovanské květeny ukazují na kraje bažinaté (podle Poláka Rostafiňského), byly prý jejich kolébkou bezedné bažiny připetské, do nichž byli zahánáni a kde žili jako obojživelníci, dýchající stěblem (staré prameny sice o tom píší, ale pouze jako o válečné lsti slovanské). Živili se vodní travicích, samozřejmě též neoralí ani dobytka nepěstovali. Proto také nemohli tvořiti jednotného celku praslovanského, jelikož žili po skupinkách, postrádající jakékoli možnosti styku (tím popírá Peisker podle slov Jankových základní nauku slavistiky, pokládající Slovaný za potomky jednotného národa, mluvícího dialektem indoevropským). Když tedy vzhledem k povaze svých sídel nemohli Slované orati, neměli ani slova »rádlo«, které přejali později od svých germánských (ovšem slovo »rádlo« není prý ani germánské nýbrž semitské a přejato bylo do indoevropštiny kdysi v dobách, kdy v Mesopotamii trval ještě jednotný jazyk semitský a indoevropský).

Jelikož v oněch bažinách těžko by Peisker vysvětloval styky s pevninovými Germány, obrací se ke Skandinavcům, o nichž jest v historii doloženo, že konali veliké cesty po celé Evropě (Vikingové); Peisker však chronologickým přemetem transponuje tyto Vikingy do prehistorie, ač není pro to nejmenšího dokladu.

O tom, jak vyšli konečně Slované z těch bažin, podává Peisker výklad velmi primitivní: byli prý od Avarů pochyťáni a přesazováni do jednotlivých krajin, aby mísili se s ostatním obyvatelstvem. Pro jednotlivé případy, jak prof. Janko uvádí, máme sice doklady o takovémto přesazování, ale z toho nelze vyvozovati nemožnost svobodných přesunů Slovanů. Ostatně na otázku, odkud se vzaly ty massy Slovanů, s nimiž se na počátku historie setkáváme, zůstává Peiskerova teorie o skupinkách, v bažinách žijících, odpověď dlužna.

V otázce sociálního rozvrstvení operuje Peisker i nadále pochybnými důvody jazykovými, dovolává se hlavně neslovanských slov župan, vítěz (= Viking), smerd, která prý jasně dosvědčují, že Slované svých vládců nikdy neměli, jsouce vždy jen vrstvou ovládanou, ať již germánskými Vikingy nebo turkotatarskými Avary.

Z toho všeho prý vysvítá původní nekulturnost Slovanů, pokrok jen z donucení přijímajících, Slovanů vlády neschopných, anarchistických (viz dnešní Rusko nebo Německo, kde spartakismus kvete jen v krajích dříve slovanských). To jest jediné, co máme na sobě slovanského; k tomu přistupuje ještě rys turecký, totiž povaha zákeřných vlků a rys germánské výbojnosti, jenž jest vlastně z všech těch tří složek nejlepší. V závěru prof. Janko podotýká, že i kdybychom připustili některé ty charakteristické značky dnešní slovanské povahy, nedokázal nám Peisker, že by z prehistorie daly se odůvodniti.

Vývody prof. Janko doplnil v debatě prof. Kadlec říka, že Peisker líčí historii Turkotatarů naprosto nehistoricky, neboť jich vliv na Slovaný nelze hledati jinde, než v omezeném úseku podunajském. K Peiskerově »etnické biologii« podotýká pak prof. Mareš, že by musila, když chce postupovati metodou přírodovědnou, dbáti základních pravidel všeobecné biologie, a že by tedy hlavně nemohla vykládati povahu předků z dnešní naší povahy tak přímočarým naivním způsobem, jak činí Peisker, nedbaje základních nauk o dědičnosti. J. Kliment.

První mezinárodní výstava novinářská byla uspořádána ve velkém sále »Lucerny« v Praze v prosinci 1922. Zasloužila si titulu »mezinárodní«, poněvadž pořadatelstvo — čilá novinářská firma Pavlík a spol. — vskutku se přičinila podati pokud možná úplný přehled novinové produkce světové. Rozvržení stalo se podle zemí, v ochozech sálu pak podle jednotlivých nakladatelských podniků. To mělo v zápětí ovšem velikou vadu, že totiž návštěvník zajímající se o určitý obor musel shledávati jednotlivé listy na různých místech. Chápeme plně nesnáž takovéhoto třídění, ale je to nezbytno ve velkých masách. Aspoň lze tak učiniti v určitých oddílech, na př. v zemích řaditi na politické, vědecké, odborné, zábavné a pod., když metody speciálnější způsobují obtíže. Pak by se nemohlo státi, aby na př. právnícké časopisy byly vedle turistických.

módní vedle národohospodářských a pod. Další vada je, že nám v bibliotéce výstavě nestačí prohlížeti jen nadpisy, nýbrž chceme si pročíti aspoň ukázková čísla. Pořadatelstvo několik exemplářů vyložilo, ostatní ovšem nemohlo učiniti přístupnými, poněvadž to byly pro ně unikáty. Avšak veškeré tyto vady vyčtené nejsou skutečnými vadami, nýbrž jen zkušenostmi pro pořadatelstvo, jež může klidně na tuto první pohlížeti s plným uspokojením. Ča.

První poprava v čs. republice na základě rozsudku řádného soudu vykonaná v úterý 9. ledna 1923 v Táboře, vyvolala řadu úvah o trestu smrti. Ukázala totiž, že uložení trestu smrti v platném trestním zákoníku nestalo se dosud normou obsolentní pravidelným udělováním milosti. Uvědomili jsme si, že dosud v našem státě i za poměrů zcela klidných a normálních trestají se určité činy smrti, ale uvědomili si to jistě i ti, na něž má trest smrti motivačně působit. A to je právě nejsilnější argument těch, kteří trest smrti obhajují.

Prof. Kallab uveřejnil v »Lidových Novinách« (10. ledna) článek »První poprava v republice«, v němž poukazuje na to, že nynější náš právní řád nás nechrání dostatečně proti zvrhlým jednotlivcům při dnešním úžasném zesurování mravů a uvádí dvě podmínky, které se musí splnit, aby se mohlo jednat o odstranění trestu smrti: »především, aby pominuly sociálně-psychické účinky, způsobené válkou a poměry poválečnými« a za druhé, aby vybudována byla nová soustava trestního práva, jež by poskytovala záruky, že provede boj proti zločinnosti účinněji než soustava dnešní«. Vidno, že obhajuje-li prof. Kallab trest smrti, činí tak jen pro dobu přechodnou a nemíjí jej hájiti o sobě jakožto nenahraditelný obranný prostředek společnosti.

Ale jsou jistě mnozí, kteří jsou přesvědčeni, že jen hrůza před trestem smrti odstraší některá individua od páchání činů nejhorsších. Snad mají pravdu, ale přes to nelze nepovšimnouti si argumentů protivníků trestu smrti, které ovšem nejpůsobivěji dotýkají se citové stránky věci. Je totiž nesporno, že usmrcení člověka bez vášně a zloby, zcela chladným rozumem, a to rozumem, který představuje moudrost celé společnosti, nikoliv snad zvrácené rozumování jednotlivce (politická vražda), přiči se silně našim ethickým a estetickým cílům a nezbavíme se dojmu, že tu jde o jistý pozůstatek z minulosti. A zrovna tak, jako bychom nepřipustili mučení, i kdybychom věděli, že je to jediný prostředek k odvrácení zla, tak pocítujeme odpor proti trestu smrti, ačkoliv nemůžeme proti němu uvéstí silnějšího argumentu, než je právě náš citový odpor proti němu.

—n—

LITERATURA.

Politika. Co má věděti o československé republice každý občan. Redigoval dr. Zdeněk Tobolka. — 1. díl. — Základní pojmy. — Vznik českoslov. státu. — Území československé republiky. — V Praze 1923. — Nákladem »Českoslov. Kompas« — Str. 325. — S mapou a devíti obrázkovými přílohami.

První díl Tobolkovy Politiky — jež chce býti pokusem o československou, soustavně uspořádanou encyklopedii politickou — obsahuje především dva články zabývající se základními pojmy: »Politika vědou a uměním« z pera dr. Fr. Fiedlera — stať čistě filosoficko-právní a »Stát« od dr. V. Joachima, v němž působem čistě učebnicovým — ale jasným a snadno přístupným — vykládá autor základní pojmy týkající se úkolů státu, státního práva i správy státní. — Druhé pododdělení nadepsané »Vznik československého státu« obsahuje tři články: dr. V. Novotného: »Území českého státu v historickém vývoji«, v němž autor slohem a způsobem velmi bohatým a kritickým popisuje po vzoru podobných statí Kaprasových teritoriální změny, jichž doznal český stát během svého tisíciletého vývoje, dr. Zd. Tobolky: »Česká politika za světové války« a dr. J. Krčmáře »Právní základ československé republiky«. V třetím